

Saksframlegg

TILSTANDSRAPPORT FOR TRONDHEIMSSKOLEN SKOLEÅRET 2005/06

Arkivsaksnr.: 06/36675

Forslag til vedtak:

1. Formannskapet tar tilstandsrapporten til orientering

1 Innledning

Denne saken er en oppfølging av sak 0194/02 hvor rådmannen ble bedt om en gang i året å rapportere funn fra ulike undersøkelser på skoleområdet. Dette ble gjort i sak 0170/05 for skoleåret 2003-04 og i sak 0385/05 for skoleåret 2004 – 05. Nå følger en rapportering for skoleåret 2005 – 06.

Rapporteringen bygger på data fra ulike undersøkelser i vedtatt *Plan for skolevurdering i trondheimsskolen* gjennomført skoleåret 05/06. Utfordringer knyttet til oppfølging av arbeidet er beskrevet i økonomiplanen for 2007, og vil bli nedfelt i lederavtalen for rektorene for 2007, i satsingsområder innenfor kvalitetsutviklingsprogrammet og forskningssamarbeid med NTNU/HIST for neste treårsperiode. Dette er beskrevet i sak 0232/06 *Program for kvalitetsutvikling av trondheimsskolen 06-09*.

Resultatene fra de ulike undersøkelsene er behandlet slik som det er beskrevet i *Plan for skolevurdering, retningslinjer for oppfølging av resultat* (se uttrykt vedlegg 1). Data er lagt fram på rektormøter, funn og oppfølging er diskutert med rektorgruppa og den enkelte rektor om egen skoles resultat i ledersamtaler.

Oppfølging av resultat for enkeltskoler er den enkelte skoles ansvar og skal gå inn som satsinger i skolens utviklings-/virksomhetsplan. Rådmannen ser at skolene har ulik kompetanse for å gjennomføre dette arbeidet slik at behandlingen ute på skolene varierer. Det er utviklet flere støtteordninger til hjelp for skolene i dette arbeidet, og det synes som om stadig flere utvikler kompetanse i å gjennomføre en ”ståstedsanalyse” og skaffe seg et totalbilde av skolen ut fra de data som finnes.

De ulike komponentene i Plan for skolevurdering i trondheimsskolen

1. *Kartlegging av leseferdighet* på 2. klassetrinn.
2. *Nasjonale prøver* (som ikke ble gjennomført skoleåret 05/06 i påvente av utarbeidelse av nye prøver – vedtatt oppstart høsten 2007)
3. *Elevundersøkelsen* (før kalt *Elevinspektørene*) hvor elevene på 7. og 10. trinn uttaler seg om sitt syn på eget fysisk og psykososialt læringsmiljø
4. *Brukerundersøkelse – skole/hjem* på 2., 5. og 10. klassetrinn, ikke gjennomført i 05/06 da denne følger 2-års syklus, neste gang høsten 2007.
5. *Ekstern skolevurdering* som retter seg mot 8 utvalgte skoler etter en fast plan

Utdanningsdirektoratet styrer og gjennomfører de første tre komponentene i planen og har vedtatt at disse prøvene skal gjennomføres årlig. Del 4 – *Brukerundersøkelse - skole/hjem* - er en kommunal undersøkelse, vedtatt som del av systemet med brukerundersøkelser. De første årene ble denne gjennomført hvert 3. år, men i sak 0385/05 for formannskapet ble det besluttet å øke frekvensen til hvert 2. år for å sikre foreldrenes stemme i vurderingen av kvaliteten på trondheimsskolen.

Del 5 – ekstern vurdering av skoler – er et konsept utviklet av rådmannen som har vært gjennomført fra skoleåret 2000/01. Skoleåret 05/06 ble en slik vurdering gjennomført ved 8 skoler.

Ut over dette tar denne saken også opp resultat fra eksamen vår 2005 og standpunkt karakterer, både i skriftlige og muntlige fag og ser disse i forhold til landet for øvrig.

Rapporten presenterer også en grafisk framstilling av ulike kvalitetsindikatorer hvor Trondheim sammenlignes med gjennomsnittstall for de andre 9 ”storbyene” i landet: Fredrikstad, Bærum, Oslo, Drammen, Kristiansand, Sandnes, Stavanger, Bergen og Tromsø.

Trondheim kommune

2. De ulike undersøkelsene

2.1 Kartlegging av leseferdighet

Våren 2000 besluttet Stortinget at det skulle gjennomføres kartlegging av leseferdighet på 2. og 7. trinn i alle grunnskoler i Norge. Fra skoleåret 2004/05 ble det bestemt at prøven bare skal være obligatorisk for 2. trinn. Prøven gjennomføres i to omganger, første del i januar/februar og neste i mai. Hver prøve består av fire oppgaver. Når en skal analysere tall fra denne kartleggingsprøven, er det viktig å vite at prøven har som hovedmål å finne fram til de svakeste leserne, de som trenger ekstra hjelp og støtte (omtalt som "under kritisk grense"). Prøvene fanger ikke leseferdigheten hos middels gode og finke lesere og egner seg derfor ikke til å rangere elever fra svakeste til beste leser.

Når vi skal sammenholde trondheimsresultatene med landet for øvrig, er det to undersøkelser det er naturlig å måle seg mot. Prøven ble standardisert før oppstart i år 2000 og resultatene derfra finnes. I tillegg gjennomfører Nasjonalt senter for leseforskning i Stavanger årlige datainnsamlinger fra et tilfeldig utvalg av 2. klassinger og presenterer gjennomsnittstall for de ulike delprøvene. De nyeste tallene derfra er fra våren 2005. Dette omtales som gjennomsnitt Norge.

Trondheimstall for skoleåret 2005/06:

Andel elever som skårer "alt rett":

Hefte 1. Utviklingen i Trondheim sammenlignet med gjennomsnitt i Norge:

	Standard 2000	Trheim 2001	Trheim 2002	Trheim 2003	Trheim 2004	Gj.snitt Norge 2005	Trheim 2005	Trheim 2006
Telle lyder i ord	52 %	61 %	68 %	70 %	71 %	65 %	71 %	76 %
Kjenne igjen bokstavene	48 %	53 %	56 %	62 %	60 %	67 %	63 %	67 %
Fra språklyd til bokstav	56 %	68 %	67 %	75 %	73 %	71 %	73 %	78 %
Orddiktat	26 %	33 %	32 %	42 %	39 %	39 %	39 %	41 %

Dette er en prøve som er tatt like over jul og måler bokstavkunnskap og skriving av enkeltord. Resultatene her viser en jevn stigning i prosentvis andel av alle elever i Trondheim som kommer inn under kategorien "alt rett", på lik linje med utviklingen i landet for øvrig. Trondheimslevene ligger godt over landsgjennomsnittet på de aller fleste oppgavene og gjør det bedre i 2006 enn i 2005 på alle områdene.

Hefte II. Utviklingen i Trondheim sammenlignet med gjennomsnitt Norge:

	Standard 2000	Trheim 2001	Trheim 2002	Trheim 2003	Trheim 2004	Gj.snitt Norge 2005	Trheim 2005	Trheim 2006
Ord til bilde	38 %	38 %	39 %	46 %	46 %	50 %	46 %	47 %
Bilde til ord	19 %	19 %	18 %	23 %	25 %	24 %	22 %	28 %
Setningslesing	24 %	24 %	26 %	31 %	32 %	31 %	30 %	34 %
Instruksjon	22 %	24 %	28 %	33 %	31 %	32 %	34 %	39 %

Denne prøven er tatt i mai. Spesielt de to siste oppgavene måler leseferdighet og leseforståelse. Også her viser resultatene jevn stigning, med noen få avvik. Resultatet i 2006 er vesentlig bedre enn ved første prøve i 2001 og godt over landsgjennomsnittet i 2005.

Trondheim kommune

Når en fordeler disse resultatene på kjønn, viser det seg at det er atskillig flere jenter enn gutter i gruppen "alt rett", på alle oppgavene. Men guttene i Trondheim skårer bedre enn snittet for gutter i landet for øvrig på alle prøvene, og de har bedret seg fra 2005 til 2006. Jentene har også hatt en positiv utvikling på de fleste områdene, men andelen gutter som har forbedret sine resultater er forholdsvis større enn for jentene.

Andel elever "under kritisk grense":

Hefte I. Utviklingen i Trondheim sammenlignet med gjennomsnitt Norge::

	Standard 2000	Trheim 2001	Trheim 2002	Trheim 2003	Trheim 2004	Gj.snitt Norge 2005	Trheim 2005	Trheim 2006
Telle lyder i ord	18 %	13 %	10 %	7 %	7 %	9 %	7 %	4 %
Kjenne igjen bokstavene	21 %	19 %	18 %	12 %	12 %	11 %	12 %	8 %
Fra språklyd til bokstav	19 %	15 %	15 %	10 %	10 %	12 %	10 %	7 %
Orddiktat	19 %	14 %	11 %	8 %	7 %	8 %	6 %	5 %

Antall elever som skårer "under kritisk grense", det vil si har behov for særlig tilrettelagt leseopplæring, har sunket radikalt i perioden fra 2000 - både i Norge og i Trondheim på delprøve I. Trondheimselevne har hele tiden ligget bedre an enn gjennomsnitt for Norge, og den positive utviklingen har fortsatt fra 2005 til 2006.

Hefte II. Utviklingen i Trondheim sammenlignet med gjennomsnitt Norge:

	Standard 2000	Trheim 2001	Trheim 2002	Trheim 2003	Trheim 2004	Gj.snitt Norge 2005	Trheim 2005	Trheim 2006
Ord til bilde	20 %	22 %	16 %	11 %	11 %	11 %	11 %	9 %
Bilde til ord	19 %	22 %	16 %	12 %	12 %	11 %	12 %	9 %
Setningslesing	21 %	24 %	17 %	13 %	12 %	11 %	10 %	9 %
Instruksjon	23 %	31 %	23 %	18 %	18 %	18 %	16 %	15 %

Også på prøve II viser tallene at gruppen svake lesere har sunket fra 2000 til i dag, i Trondheim og i Norge. Trondheimselevne skårer bedre enn gjennomsnitt i landet også på disse oppgavene, og det har vært en positiv utvikling fra 2005 til 2006. Men fortsatt viser siste oppgave at det er ca.15% av elevne som strever med lesing ved utgangen av 2. trinn og som trenger spesielt tilpassa leseopplæring.

Resultater fordelt på kjønn – kategorien "under kritisk grense":

Hefte I. Sammenligning for året 2005 og 2006:

	Norge 2005 Gutter	Trheim 2005 Gutter	Trheim 2006 Gutter	Norge 2005 Jenter	Trheim 2005 Jenter	Trheim Jenter 2006
Telle lyder i ord	13 %	9 %	6 %	7 %	4 %	3 %
Kjenne igjen bokstavene	13 %	14 %	10 %	8 %	10 %	7 %
Fra språklyd til bokstav	16 %	13 %	9 %	7 %	6 %	5 %
Orddiktat	13 %	10 %	7 %	13 %	2 %	3 %

Trondheim kommune

Hefte II. Sammenligning for året 2005 og 2006:

	Norge 2005 Gutter	Trheim 2005 Gutter	Trheim 2006 Gutter	Norge 2005 Jenter	Trheim 2005 Jenter	Jenter 2006
Ord til bilde	13 %	14 %	12 %	7 %	8 %	7 %
Bilde til ord	13 %	14 %	12 %	8 %	8 %	7 %
Setningslesing	14 %	14 %	12 %	7 %	7 %	7 %
Instruksjon	22 %	20 %	21 %	13 %	11 %	10 %

Disse resultatene viser at det fortsatt er flere gutter enn jenter i Trondheim som skårer "under kritisk grense", men at trondheimsguttene gjør det atskillig bedre enn landsgjennomsnittet i 2005 på prøve I og at det er en ytterligere forbedring i gruppa fra 2005 til 2006. På prøve II ligger guttene i Trondheim dårligere an enn landsgjennomsnittet på 3 av oppgavene, men det er en forbedring fra 2005 til 2006. Jentene i Trondheim skårer som guttene, over landsgjennomsnittet på prøve I og likt/litt bedre enn landsgjennomsnittet på prøve II.

Spredning i resultat mellom skolene:

Når en går mer grundig inn i datamaterialet på skolenivå, ser en at resultatene varierer sterkt mellom de ulike skolene. Tabellen under illustrerer noe av dette. Det er 39 skoler med elever på 2. trinn som deltok i Trondheim. Tallene viser antall skoler som skårer over gjennomsnittet i kontrollgruppa for 2005 på oppgave 3 og 4, II delprøve.

	Antall skoler med flere elever enn gjennomsnittet i landet i kategorien "alt rett"	Antall skoler med færre elever enn gjennomsnittet i landet i kategorien "under kritisk grense"
Setningslesing	23/39	26/39
Instruksjon	26/39	21/39

Dette viser at fra halvparten til to tredeler av skolene i Trondheim ligger bedre an enn gjennomsnitt Norge 2005 når det gjelder kategoriene "alt rett" og "under kritisk grense".

Ved nærmere analyse av alt datamaterialet ser en at det også er stor variasjonen mellom de skolene som faller innenfor disse kategoriene. Det er tre skoler som ikke har en eneste elev "under kritisk grense" mens ti skoler har mer enn 20% av elevene i denne kategorien. På to skoler skårer over 30 % av elevene "under kritisk grense" på oppgave 4.

Oppsummert analyse:

Tallene for Trondheim viser framgang på alle delprøvene fra normeringen i 2000. Jentene skårer fortsatt mye bedre enn guttene, men det kan se ut til at forskjellen mellom kjønnene har minsket noe. Guttene har hatt større framgang enn jentene, og denne framgangen har vært størst de siste årene

Både gutter og jenter i Trondheim skårer bedre enn landsgjennomsnittet (fordelt på kjønn) på mange av oppgavene (både i 2000 og 2005), men det er guttene som ligger best an her.

Trondheimselevne skårer best på delprøve I, noe som kan bety at skolene bruker forholdsvis lang tid på den grunnleggende lese- og skriveopplæringa og muligens starter systematisk leseopplæring noe seinere enn skolene i kontrollgruppa.

Trondheim kommune

Den samme framgang som i Trondheim ser en også på landsbasis. Andelen elever under bekymringsgrensen er mye lavere enn standardiseringsundersøkelsen i 2000 for alle oppgavene. Elevene i Norge og i Trondheim er blitt bedre lesere - i alle fall i forhold til den type leseferdighet testen måler.

Disse forbedringene antas å skyldes økt fokus på lesing og på kompetanseutvikling blant lærere. Det er bred forskningsmessig enighet om at slike faktorer har betydning for å øke elevenes leseferdighet. Kunnskapsløftet viderefører et slikt trykk. Det kreves større satsing på lesing allerede fra 1. klasse og fokus på lesing som en grunnleggende ferdighet som alle lærere har ansvar for å jobbe med, antas å føre til en ytterligere heving av elevenes leseferdighet.

Fokuset de siste årene på leseopplæring og lesestimulering har gjort trondheimslevene til bedre lesere. På noen oppgaver gjelder utviklingen begge kjønn, men samlet sett er det jentene som representerer den største gruppen gode lesere. Guttene har fortsatt størst problemer med den mer avanserte formen for lesing som det å lese og forstå sammenhengende tekst. Forskere er opptatt av at gutter er mer saks- og oppgaveorientert i sin lesing, og at det muligens kan være at de har problemer med å vise sitt reelle ferdighetsnivå i en prøvesituasjon der tekster og oppgaver er løsevne fra naturlige situasjoner.

Oppfølging:

Rådmannen utviklet allerede i 2000 et system for registrering og analyse av data og hjelp til skolene i arbeidet med å følge opp resultatene. Alle lærerne med ansvar for leseopplæringen på 2. trinn har vært invitert til to samlinger hvert år. Her blir selve kartleggingsprøven gjennomgått for å sikre en god testsituasjon for elevene, og funn blir analysert og drøftet. Det blir også forelest om ulike tema knyttet til leseopplæring med påfølgende erfaringsutveksling og diskusjoner. Disse tiltakene vil bli videreført.

I sak 05/42842 for bystyret om gutters situasjon i trondheimsskolen, så rådmannen på problematikken knyttet til at de fleste lærerne i småskolen er kvinner. Det er en kjent sak at kvinner har andre lesepreferanser enn menn, og at det kan være vanskelig for gutter å ha lesende rollemodeller. Kanskje er det også vanskeligere for dem enn for jentene å finne lesestoff tilpasset deres interessefelt?? Senter for leseforskning sier at dette kan føre guttene inn i negative utviklingsspiraler der lav leseaktivitet fort kan skape store forskjeller. Skolene er blitt mer bevisst på dette og satser på tekster med ulike tema og vanskegrad for å fange guttenes interesse.

Det er stor enighet om at det må settes i gang tiltak for å heve guttenes ferdighetsnivå. Da er det viktig å vite mer om årsaker for slik å kunne sette inn målretta tiltak. Rådmannen har nå avtale om forskningssamarbeid med to miljø ved HIST og NTNU som vil gjøre en slik analyse og bistå oss i arbeidet med å få større kunnskap om feltet.

Videre legges det opp til bred satsing på prosjektet "Lære å lære" som vil skolere trondheimslærerne i ulike læringsstiler - for bedre å finne fram til enkeltelevenes læringspotensial og optimale måter å lære på. Dette forventes å gi bedre tilpasning av opplæringen til alle.

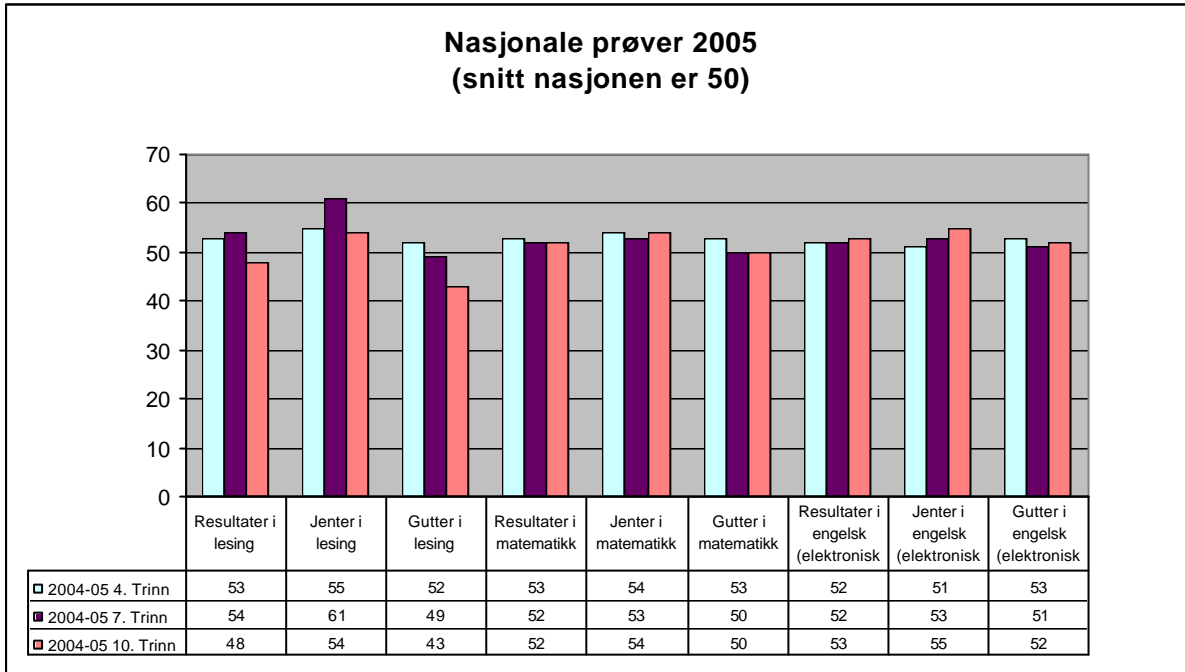
2.2 Nasjonale prøver

Siste prøver ble gjennomført våren 2005 på 4., 7. (første gang) og 10-trinn. Ferdighetene som ble målt var skriveing (nytt av året), lesing, matematikk og engelsk (lesing og skriveing). Prøvene hadde som formål å gi informasjon til elever, lærere og skoleledere slik at det pedagogiske arbeidet kan utvikles og forbedres, og gi informasjon til foreldre, skoleeier, nasjonale myndigheter og allmennheten som grunnlag for dialog og kvalitetsutvikling.

Trondheim kommune

Etter en periode uten nasjonale er det nå under utvikling nye prøver. I september 2007 vil det bli prøver i regning, lesing på norsk og engelsk for 5. og 8. trinn.

Ved forrige rapportering forelå det ikke nasjonale tall for 2005. Disse kom i juni 2006 og viser en gjennomsnitt skår for nasjonen på 50.

Tabellen over viser at elevene i Trondheim ligger over snittet i lesing (bortsett fra 10. trinn) matematikk og lesing av engelsk.

Når det gjelder lesing så skårer både gutter og jenter på 4. trinn i Trondheim over snitt. På 7. og 10. trinn ligger guttene under snitt. Jentene på 7. trinn ligger spesielt høyt med en skår på 61.

Det kan se ut som om satsingen på lese/skriveopplæring har gitt uttelling for de yngste elevene, og at det fortsatt er en utfordring å heve nivået for de eldste. Det er forskjell mellom skolene. Spredningen er større på 10. trinn enn på 7. trinn. En tredjedel av skolene har store forskjeller mellom gutter og jenters leseferdigheter.

2.3 Elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen gjennomføres for tredje gang i grunnskolen. Det er 7. og 10. trinn som obligatorisk skal gjøre undersøkelsen. I Trondheim er det krav om å svare på alle spørsmålene og ikke bare den nasjonale minimumsundersøkelsen. Mange skoler velger å ta undersøkelsen på flere trinn og får dermed godt grunnlag for forbedring av eget læringsmiljø.

Snitt skår er for de fleste spørsmål satt til maks 4, 1 er laveste mulige. Unntaket er spørsmålene om mobbing, der forholdet er omvendt.

I denne presentasjonen har vi konsentrert oss om temaene motivasjon, mobbing og medvirkning som de sentrale. Se for øvrig vedlegg 2 for flere data.

Trondheim kommune

Motivasjon, 10. trinn

Når det gjelder motivasjon er resultatene for jenter noe bedre enn i fjor, men begge kjønn ligger stort sett likt med det nasjonale gjennomsnittet. Både gutter og jenter skårer bedre enn det nasjonale gjennomsnittet på de to første variablene: "Har du lærere som få de interessert i å lære" og "Gir lærerne deg utfordringer som gjør at du får til ditt beste på skolen".

Spørsmålet "Har du lærere som gir deg lyst til å lære?" er valgt ut som en viktig indikator på området "motivasjon". Enkelte skoler har relativt store endringer i tilfredshet på dette spørsmålet hvis vi sammenligner med 2005.

10. TRINN	2005	2006	2005	2006
Har du lærere som gir deg lyst til å lære?	Snitt Gutter	Snitt Gutter	Snitt Jenter	Snitt Jenter
Nasjonalt	2,5	2,4	2,4	2,4
Trondheim	2,5	2,5	2,4	2,5
Maks	3,1	3,0	2,8	2,8
Min	1,9	2,2	2,0	2,3
Spredning	1,2	0,8	0,8	0,5

På 10. trinn er det i 2005 lik snitt skår for elever i Trondheim og i landet for øvrig. I år har både gutter og jenter høyere skår enn ellers i landet.

Et annet funn er at spredningen som i fjor varierte mellom 1,9 og 3,1, for 2006 har jevnet seg ut. Det kan tyde på at skolene har jobbet med dette temaet, og det viser seg i tabellen gjennom at flere skoler viser en forbedring fra i fjor til i år. Det er viktig å være klar over at på enkeltskoler sier snittskåren lite når elevgrunlaget er lavt. Det samme er tilfelle for sammenligning av små og store skoler.

Motivasjon, 7. trinn

Når det gjelder motivasjon/trivsel sier de fleste at de trives godt med skolearbeidet. Det er svært få som ikke trives, men det er henholdsvis 29,1% av guttene og 24,8% av jentene som "trives litt". Det er små forskjeller mellom nasjonale tall og trondheimstallene på dette området.

7. Trinn	2005,0	2006,0	2005,0	2006,0
Har du lærere som gir deg lyst til å lære?	Snitt Gutter	Snitt Gutter	Snitt Jenter	Snitt Jenter
Nasjonalt	2,9	2,8	3,0	2,8
Trondheim	2,8	2,6	2,9	2,8
Maks	3,4	3,5	3,6	3,6
Min	2,1	1,9	2,3	1,9
Spredning	1,3	1,6	1,3	1,7

På spørsmålet "Har du lærere som gir deg lyst til å lære?" er det større spredning i svarene på 7. trinn i 2006 enn året før. Det er stort sett de samme skolene som har henholdsvis lav og høy skåre på dette spørsmålet. Jenten har like stor spredning som guttene, men de har litt høyere skåre.

Mobbing, 10. trinn

Flere gutter enn jenter sier de blir mobbet. Snittskåren er lik fjorårets. 2,9 % av guttene blir mobbet av

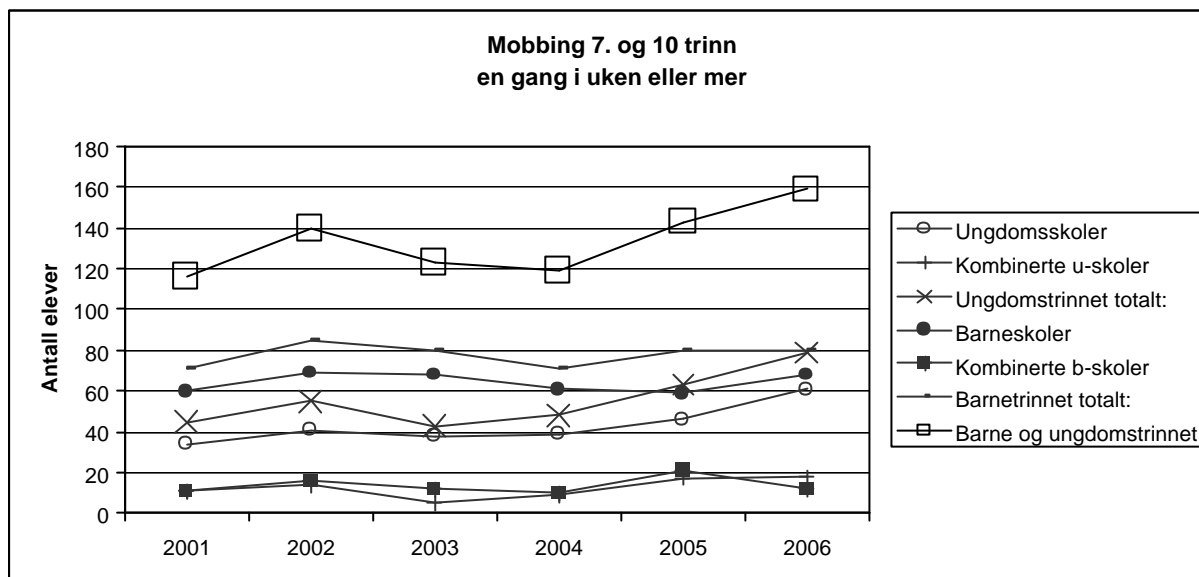

Trondheim kommune

andre elever på skolen flere ganger i uken. Det utgjør 21 elever på 10. trinn. 3,4 % (25) av guttene og 2,6% (19) av jentene sier de blir mobbet av en eller flere av lærerne flere ganger i uka. Dette er flere jenter enn på nasjonalt nivå.

Mobbing, 7. trinn

Det er noe flere jenter i år enn fjoråret som oppgir at de blir mobbet flere ganger i uken. Det er likevel flest gutter som blir mobbet. 5% av guttene oppgir at de blir mobbet av medelever 1 eller flere ganger i uka. Dette er et høyere tall enn nasjonalt og utgjør 36 gutter på 7. trinn i Trondheim. Det foregår likevel lite mobbing på barnetrinnet i Trondheim.

Samlet oversikt viser økning av mobbing med unntak av barntrinnet på kombinerte skoler.

Medvirkning, 10. trinn

Når det gjelder medvirkning er jenter gjennomgående mer fornøyd enn gutter både nasjonalt og i Trondheim. Elevene er mer fornøyd med muligheten til medvirkningen i Trondheim enn nasjonalt. Det er en økt andel i 2006 som sier de bruker skriftlige planer i arbeidet.

Medvirkning, 7. trinn

Vi ser at det på 7. trinn skåres lavt på medvirkning gjennom å lage arbeidsplaner. Gutter i Trondheim skårer lavere på dette spørsmålet både nasjonalt sammenlignet med gutter og også sammenlignet med jenter lokalt. Dette er også et dårligere resultat enn for 2005. På den positive siden oppgir flere jenter på 7. trinn i Trondheim i 2006 enn i 2005 at de får være med på å velge mellom ulike oppgavetyper i fagene samt bestemme hvordan de skal arbeide med fagene.

Tilpasset opplæring, 10. trinn

På spørsmål under temaet "tilpasset opplæring" er det bare om lag 10% av gutter og jenter i Trondheim som er enige i at fagene er lagt opp slik at de kan lære mest mulig. Litt over halvparten er delvis enige. Noe flere er enige i at undervisningen er tilpasset deres nivå. På dette området har skolene utfordringer.

Faglig utbytte, 10. trinn

Når det gjelder opplevd faglig utbytte viser Elevundersøkelsen 2006 at Trondheimselevne på 10. trinn skårer høyere enn landet for øvrig i norsk, engelsk og matematikk. Hvis vi ser på prosentfordelingen, svarer jentene oftere enn guttene at de i stor grad lærer som forventet i norsk. I engelsk og matematikk er

Trondheim kommune

det en forskjell i positiv retning for guttene, til forskjell fra i fjor.

Refleksjon rundt funn:

Elevundersøkelsen er gjennomført for tredje gang og en begynner å få en viss rutine på skolene i å gjennomføre undersøkelsen. Denne gangen er det på nasjonalt nivå trukket fram at det er få endringer i forhold til tidligere år.

Utviklingen over tid viser en liten økning i antall elever i Trondheim som rapporterer om mobbing. Økningen er størst på ungdomstrinnet. Vi kan på bakgrunn av denne undersøkelsen se at omfanget av rapportert mobbing blir mer likt med landet for øvrig og ikke lavere som tidligere år. Spredningen mellom skolene er lik tidligere år. Barnetrinnet har forholdsmessig mindre mobbing enn ungdomstrinnet. Skoler med barnetrinn har lite eller ingen rapportert mobbing på 27 av 42 skoler. Ungdomstrinnet har lite eller ingen rapportert mobbing på halvparten av skolene. Kombinerte skoler har minst mobbing.

På spørsmålet: "Har du lærer som er flinke til å få deg interessert i å lære" finner vi fremgang på ungdomsskoler. Der er spredningen blitt mindre og kan være en indikator på at skolene har grepet fatt i denne problematikken og lykkes. På barnetrinnet har vi en motsatt utvikling, men grunnlaget er bare to undersøkelser og det vil være for tidlig å trekke noen bastant konklusjon. Det skal bli interessant å følge utviklingen av svar på dette spørsmålet. Vi ser det som en stor utfordring å bedre resultatet på den enkelte skole og redusere spredningen.

Vi skårer lavere enn nasjonen på 7. trinn og høyere enn nasjonen på 10. trinn på elevmedvirkning. Det er fortsatt en utfordring å forbedre elevenes medvirkning i utforming av læringsarbeidet.

2.4 Brukerundersøkelsen, Skole og hjem

Det ble ikke gjennomført brukerundersøkelse skole/hjem skoleåret 05/06. Undersøkelsen gjennomføres hvert annet år, neste gang i november 2007.

2.5 Ekstern vurdering

Det har vært gjennomført ekstern vurdering av skoler i Trondheim etter en fast metode helt siden skoleåret 2000/01. Rådmannen utviklet da en modell for dette arbeidet som har vært fulgt siden den gang. Opplegget har vært presentert i flere politiske saker, mest inngående i sak 02/099 *Ekstern vurdering av skoler i Trondheim høsten 2000 og 2001*.

Vurderingens fokus har i all hovedsak dreid seg om skolens læringsmiljø og spesielt samhandlingen elev/elev og elev/lærer. I arbeidet med å utvikle kriterier for en god skole, valgte rådmannen å ta utgangspunkt i et anerkjent engelsk materiale med tittel: *Index for inclusion*. Professor Peder Haug fra Volda og professor Stephan Hopmann fra NTNU var veiledere i oppstarten og deres råd har preget mye av arbeidet siden.

Kort beskrivelse av gjennomføringen:

Høsten 05 ble det gjennomført ekstern vurdering av åtte skoler i Trondheim: Hårstad, Åsvang, Rosten, Tonstad, Sjetne, Eberg, Nyborg og Okstad.. En gruppe på 3 observatører besøkte hver sin skole, gjennomførte observasjoner på skolen, analyserte skolens "policydokumenter" og intervjuet elever, lærere og foreldre. Skolen hadde i samarbeid med observatørgruppa valgt ut områder de ønsket å bli vurdert på – ut fra de rammene rådmannen hadde satt.

Trondheim kommune

Avslutningsvis skrev hver observatørgruppe en rapport til "sin" skole hvor de oppsummerte det de hadde sett og anbefalte områder skolen burde jobbe spesielt med i det videre arbeidet. Skolene uttalte seg også i ettertid om hvordan de opplevde å bli vurdert, og hvordan de ville følge opp de anbefalinger observatørene hadde kommet med.

Beskrivelse av funn:

Den vedlagte rapporten gjennomgår fokusområdene skolene valgte å bli vurdert ut fra og de anbefalinger observatørene kom med.

Rapporten gir et allsidig og mangefasettert bilde av skolene og sammenhengen mellom skolenes policy, det de sier de ønsker å gjøre, og den praksis observatørene så ute på skolene. Det går klart fram at skolene var opptatt av å skape en inkluderende skole, av evnen og viljen til å gi elevene tilpassa opplæring og av evnen til å gi elevene et allsidig og variert læringsmiljø som utfordret dem i læringsarbeidet.

Observatørene trekker fram mange eksempler på god praksis, hvordan skoler og lærere jobbet for å "gi rom til alle" og ha fokus på sosial utvikling. Det rapporteres om mange gode strategier fra lærernes side for å dempe uro og annen uønsket adferd, og at lærere tar i bruk positive virkemidler for å motivere til læring og ønsket adferd.

Samtidig trekkes det fram at variasjonen mellom skoler og innad på skoler er stor når det gjelder lærernes evne til å tilpasse opplæringa til den enkeltes evner og forutsetninger. Det sies at skolene kan plasseres langs hele skalaen fra å ville det - uten at observatørene har kunnet registrere det i praksis - til å ha godt grep om tilretteleggingen av tilpassa opplæring i praksis. Rapportene viser at det var forholdsvis lite variasjoner i læringsformer ved de skolene som hadde fokus på dette temaet.

Videre trekkes det fram at mange skoler hadde elevkulturer hvor samarbeid og samvær var utbredt mellom elevene og mellom lærerne og elevene, men at lærerne syntes å ha større problemer med å skape gode kollektive kulturer hvor de selv samarbeidet godt og "dro lasset i lag".

Refleksjon rundt funn:

Rapporten viser at det er stor spredningen mellom skolene både når det gjelder områder de ønsket å bli observert på, og det observatørene så og opplevde mens de var på skolen. Det trekkes fram positive funn fra alle skolene, men det gis også utfordringer om forbedringsområder til alle. Det umulig å sammenligne skolenes kvalitet i en slik undersøkelse. Det er heller ikke hensikten - målet er å bistå skolene i utviklingsarbeid på egen enhet.

Tilpassa opplæring er det området observatørene ser at skolene er mest opptatt av å få til og det området de strever mest for å finne gode løsninger på. Dette er også det temaet de i størst grad anbefaler skolene å jobbe videre med. Det andre området er *variasjon i læringsarbeidet*.

Oppsummert kan en si at tilbakemeldingen fra skolene som har deltatt, er at opplegget med ekstern skolevurdering oppleves som et viktig bidrag til utvikling av skolene. Særlig understrekes betydningen av å kunne få påvirke valg av fokusområder selv, i motsetning til mye av det øvrige vurderingsarbeidet som hvor overordnede myndigheters legger rammene for hva som skal vurderes.. Mer enn halvparten av skolene sier de skulle gjerne delta oftere i et slikt opplegg.

Oppfølging:

Plan for skolevurdering legger føringer for hvordan alle undersøkelsene skal behandles og følges opp. For

Trondheim kommune

de skolene som er eksternt vurdert, vil funnene i skolens rapport være sentrale tema i ledersamtalen mellom rektor og kontaktperson. Her vil de ulike rådene som observatørene gir i rapporten, om utviklingsfokus bli diskutert og ved store avvik vil rektor få et krav i neste års lederavtale om å arbeide spesielt med disse områdene. Slik sikrer en seg at utfordringer blir grepet fatt i og forbedret.

2.6 Karakterstatistikk

Utdanningsdirektoratet offentliggjør årlig karakterstatistikk for kommuner og skoler. Offentliggjøringen ligger ca ett år etter fastsetting av karakterer, noe som er en følge av klagebehandling og kvalitetssikring av data.

Karaktertype	Skoleår	Fag	Geografi	Skriftlig avg. pr.				Muntlig avg. pr.				Standpunkt			
				01-02	02-03	03-04	04-05	01-02	02-03	03-04	04-05	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
											Diff	Diff	Diff	Diff	
Hovedmål og 1. språk, skriftlig	Hele landet			3,6	3,6	3,7	3,6	-	-	-	3,8	3,8	3,8	3,9	
	Trondheim			3,7	3,7	3,8	3,7	-	-	-	3,9	3,9	3,9	3,9	
Sidemål og 2. språk, skriftlig	Hele landet			3,3	3,3	3,3	3,3	-	-	-	3,6	3,6	3,7	3,7	
	Trondheim			3,4	3,3	3,5	3,4	-	-	-	3,6	3,6	3,7	3,6	
Hoved-/sidem. og 1./2. språk, muntlig	Hele landet			-	-	-	-	4,2	4,3	4,3	4,4	4	4	4,1	
	Trondheim			-	-	-	-	4,5	4,3	4,5	4,3	4	4	4	
Engelsk, skriftlig	Hele landet			3,5	3,5	3,6	3,6	-	-	-	3,7	3,7	3,7	3,8	
	Trondheim			3,8	3,7	3,9	3,8	-	-	-	3,8	3,8	3,8	3,8	
Engelsk, muntlig	Hele landet			-	-	-	-	4,3	4,3	4,4	4,4	4	4	4	
	Trondheim			-	-	-	-	4,4	4,5	4,5	4,5	4	4	4	
Matematikk	Hele landet			3,4	3,3	3,2	3,1	-	3,9	4	4,1	3,4	3,5	3,4	
	Trondheim			3,4	3,4	3,3	3,2	-	4	3,8	3,5	3,5	3,5	3,5	
Kristend., relig.- og livssynsk.	Hele landet			-	-	-	-	4,2	4,2	4,3	4,4	3,9	4	4	
	Trondheim			-	-	-	-	4,6	4,5	4,4	4,4	4	4,1	4,1	
Natur- og miljøfag	Hele landet			-	-	-	-	4,1	4,1	4,2	4,3	3,9	3,9	3,9	
	Trondheim			-	-	-	-	4,2	3,9	4,4	4,3	3,9	3,9	4	
Samfunnsfag	Hele landet			-	-	-	-	4,2	4,2	4,3	4,3	4	4	4,1	
	Trondheim			-	-	-	-	4,2	4,1	4,3	4,3	4,1	4,1	4,1	
Heimkunnskap	Hele landet			-	-	-	-	-	-	-	-	4,3	4,3	4,4	
	Trondheim			-	-	-	-	-	-	-	-	4,2	4,2	4,3	
Kunst og håndverk	Hele landet			-	-	-	-	-	-	-	-	4,2	4,2	4,2	
	Trondheim			-	-	-	-	-	-	-	-	4,1	4,1	4,1	
Kroppsøving	Hele landet			-	-	-	-	-	-	-	-	4,3	4,3	4,4	
	Trondheim			-	-	-	-	-	-	-	-	4,3	4,3	4,3	
Musikk	Hele landet			-	-	-	-	-	-	-	-	4,1	4,2	4,2	
	Trondheim			-	-	-	-	-	-	-	-	4,3	4,3	4,3	

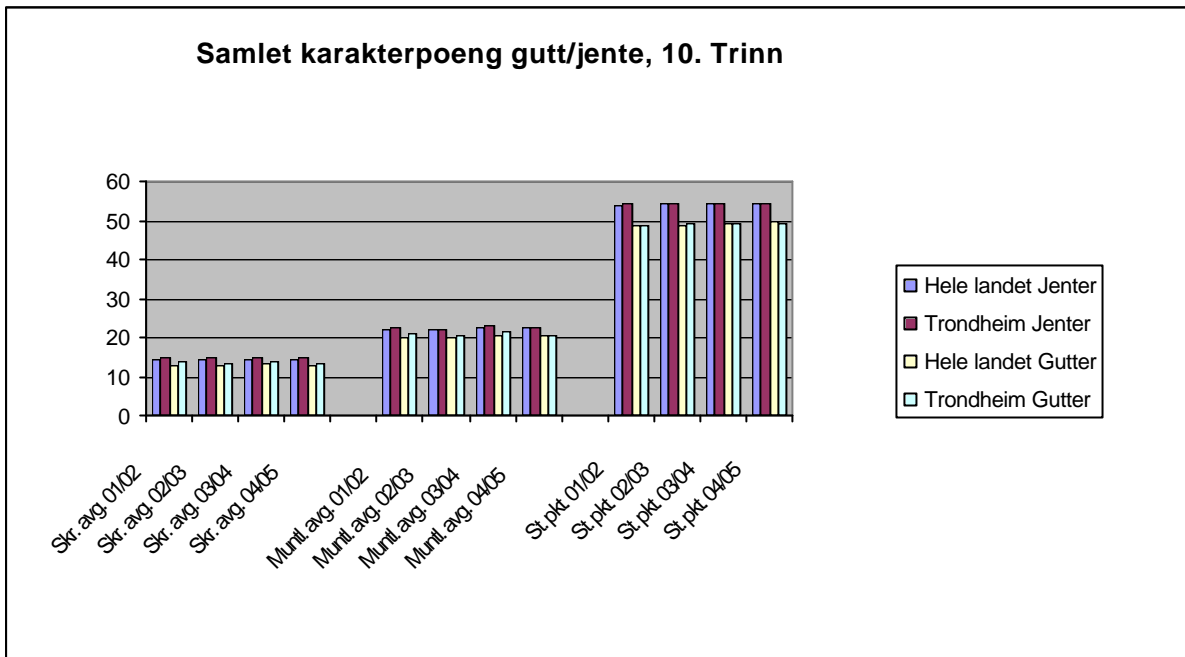
Analyse:

Vår oversikt viser at elevene i Trondheim fortsatt har gode faglige resultater og at de er stabile over år. Dette gjelder både eksamens karakterer og standpunkt.

Eksamensresultatene viser fortsatt nedgang i matematikk. Dette gjelder for hele landet og vi har samme utvikling om enn ikke i samme grad i Trondheim. Standpunkt karakteren i matematikk viser ikke samme tendens. Her er det samme karakternivå de siste fire år i Trondheim.

I Trondheim samsvarer eksamensresultater og standpunkt godt. I landet for øvrig er denne forskjellen større og den er økende. Vi ser en tendens til at nivået på standpunkt karakterer øker landet sett under ett. Det er spesielt i de praktisk estetiske fagene; heimkunnskap, kunst og håndverk og kroppsøving at karakternivået øker. Samme utvikling er det i norsk muntlig.

Trondheim kommune

Forskjellen mellom gutter og jenter er den samme i Trondheim som landet for øvrig. Jenter gjør det bedre enn gutter i alle fag til eksamen. Det samme gjelder for standpunktkarakterene med ett unntak. I kroppsøving har gutter bedre karakter enn jenter, med en forskjell på 0,2.

Jenter i Trondheim gjør det forholdsvis bedre enn gutter til eksamen i hovedmålet, målt i forhold til landet for øvrig. Resultatene har økt fra en snitt på 3,9 til 4,1 de siste fire år. Vi ser tilsvarende utvikling på standpunktkarakteren om enn ikke i samme grad.

I engelsk skriftlig har guttene i Trondheim resultater som ligger stabilt på 3,7 de siste fire år mens landssnittet er på 3,4. Ingen andre eksamenskarakterer har så stor differanse. Forholdet mellom eksamensresultater og standpunkt samsvarer bedre for jenten enn for guttene. Jentene har ingen forskjell, mens gutten har høyere resultater til eksamen enn til standpunkt.

Jenter i Trondheim har i motsetning til guttene økt resultatet til muntlig eksamen i samfunnsfag fra 4,2 til 4,5. Vi finner en tilsvarende utvikling i landet for øvrig. Denne økningen finner vi ikke igjen i standpunktkarakterene.

Konklusjon:

Elevene i Trondheim har godt samsvar mellom standpunkt og eksamenskarakterer. Selv om vi ikke ser den samme tendensen i landet for øvrig, er det viktig å drøfte dette fenomenet.

Er det slik at lærere utsettes for et press på standpunkt? Eksamen er underlagt ekstern vurdering og vil være normerende for karakternivået. Trondheim har lang tradisjon på å diskutere vurderingsarbeid og har over tid tilstrebet felles forståelse av grunnlaget for karaktergivingen bl.a. gjennom samarbeid med Fylkesmannens avdeling for Oppvekst og utdanning.

Gjennom Nasjonale prøver fikk vi bekreftet at kunnskapsnivået til elevene i Trondheim ligger over snittet for landet, samme forhold som en finner for eksamenskarakterer. Begge prøveformer følger nasjonale normer for vurdering. Fastsetting av standpunkt er mer et lokalt fenomen og kan lettere være utsatt for press.

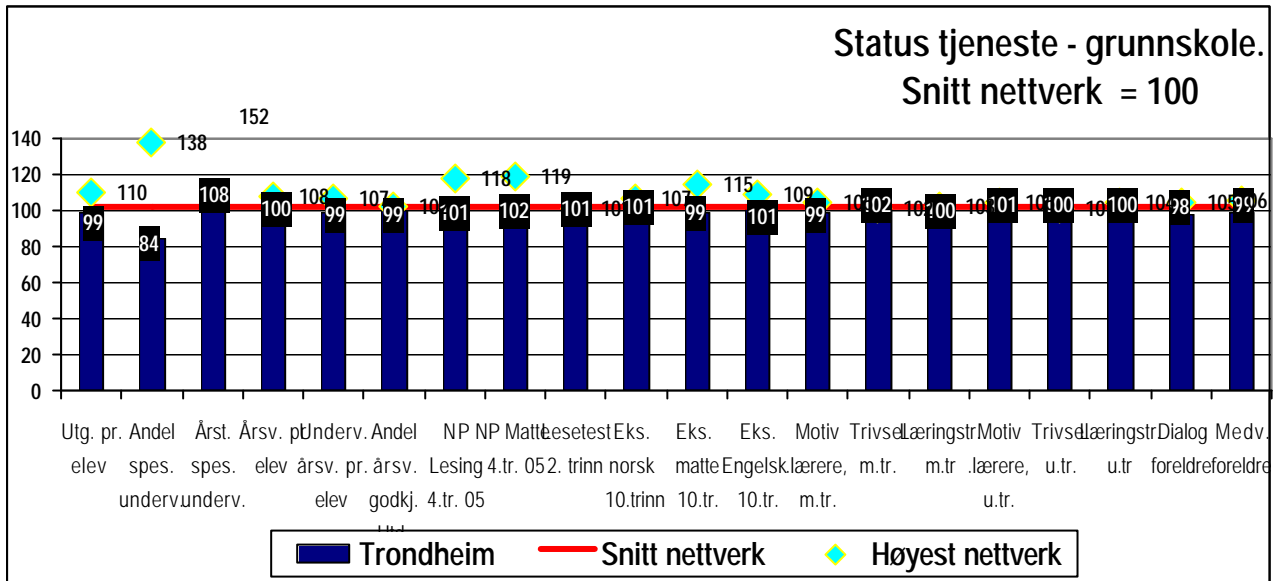
Trondheim kommune

På bakgrunn av sentralt gitte prøver mener vi det er belegg for å si at eleven i Trondheim presterer over snittet i Norge. Karakterene til eksamen og standpunktkarakterer samsvarer godt i Trondheim og følger nasjonale normeringer. Dette mener vi er et uttrykk for høy faglig standard på lærernes vurderingsarbeidet.

Forskjellen mellom gutter og jenter i Trondheim er like stor som landet for øvrig. Det er fortsatt en utfordring å gi undervisning som reduserer denne forskjellen.

Departementet har varslet en ny norm for individuell vurdering i forbindelse med innføring av Kunnskapsløftet og vi vil fra høsten 2007 ha revidert nasjonale standarder for vurdering. Vurderingsgrunnlaget vil da bli bedre og vi kan få bedre svar på problemstillingen over.

2.7 ASSS

De 10 storbyene som deltar i samarbeidet har valgt ut noen indikatorer som viktige for beskrivelsen av grunnskolen. Indikatorene hentes fra offisiell statistikk som KOSTRA, GSI, Nasjonale prøver, Brukerundersøkelser og karakterstatistikk.

Tallene viser at Trondheim ligger nært snitt for de fleste indikatorer med unntak av andel spesialundervisning og årstimer til denne undervisningen. Samlet bruker Trondheim noe mindre til dette formålet enn snitt i storbyene.

3. Sammenfatning og konklusjon

Når en ser disse undersøkelsene i sammenheng, så gir de et bredt bilde av trondheimsskolen. Som tidligere år er dette bildet i stor grad positivt. Elevene i Trondheim gjør det faglig noe bedre enn landsgjennomsnittet og de trives godt på skolen. Den positive utviklingen når det gjelder leseferdighet har fortsatt. Tallene fra ASSS nettverket viser at trondheimselevne også skårer over gjennomsnitt i storbyene på de aller fleste faglige testene, bortsett fra matematikk hvor de ligger like under.

Forskjellen i faglige resultat mellom kjønnene er som tidligere år. Jentene har bedre resultat enn guttene på de aller fleste områdene, både til eksamen, på nasjonale prøver og lesekartlegging. Men vi kan se at guttene har relativt større framgang i lesing enn jentene, og at de fortsatt får bedre standpunkt karakter i kroppsøving.

Når det gjelder trivsel, så er resultatene som foregående år. De eller fleste trondheimselever trives på skolen og sammen med lærerne sine. Her er det ingen markant kjønnsforskjell. Det er heller ingen forskjell mellom nasjonale tall og trondheimstallene på dette området.

Trondheim kommune

Når det gjelder mobbing, så har tallene for Trondheim alltid ligget under gjennomsnittet i landet. Resultatet for 2006 viser en liten økning slik at skåren nå ligger likt landet for øvrig. Det er fortsatt slik at noen elever melder om voksne som mobber dem. I diskusjoner med elevrådsrepresentanter sier de at dette ofte dreier seg om sarkastiske bemerkninger og ironi – uttalelser som sårer de som utsettes for det.

Når en analyserer de ulike datamaterialene kan en si at resultatene fremdeles varierer sterkt mellom skoler og innad på skoler. Noen skoler er stabile over år, bl.a. har noen skoler hatt nullforekomst av mobbing over tid.

Sammenfattet kan en si at trondheimsskolen har spesielle utfordringer på følgende områder:

Mobbing, med spesielt fokus på nulltoleranse for voksnes mobbing av barn. Her må arbeidet konsentrere seg om å videreføre de gode tiltakene som er gjennomført på de skolene som har nullforekomst. Videre satses det aktivt på utvikling av nye tiltaksområder gjennom prosjektet "Vi bryr oss", bl.a. har 6 skoler inngått en samarbeidsavtale med Trøndelag og Lillegården kompetansesenter om skolering og bistand når det gjelder utvikling av elevenes læringsmiljø (omtalt som LP modellen). Fire av de skolene som har fått ekstra prosjektmidler gjennom det nasjonale programmet for Skoleutvikling har også fokus på læringsmiljø i samarbeid med NTNU og Trøndelag kompetansesenter.

Elevundersøkelsen og den eksterne vurderingen viser at tilpassa opplæring er et område som skolene strever med. Her ligger også utfordringen i å gi elevene innsikt i eget læringspotensiale og veilede dem inn i gode arbeidsvaner og større fokus på eget læringsarbeid. Elevmedvirkning er vanskelig å gjennomføre i praksis, dette er et fenomen som ikke bare gjelder for Trondheim, den samme trenden finner vi i de nasjonale resultatene.

Prosjekt læringsstrategier (som er omdøpt til "Lære å lære") er et satsingsområde som fokuserer på disse utfordringene. Her har en gruppe lærere skolert seg for å få bedre innsikt i ulike læringsstiler, for igjen å kunne gjennomføre opplæring og veiledning ut mot skoler. Prosjektet vil også utvikle og presentere modeller for mappevurdering og veiledningssamtaler mellom kontaktlærer og elev for å styrke lærernes kompetanse i å motivere og hjelpe elevene innenfor de områdene elevene selv føler størst behov for. Større grad av tilpassa opplæring er målet, mer individuell støtte og bistand og mer målretta utfordringer i læringsarbeidet.

Det er en spesiell utfordring å bedre interessen for realfagene. Her er prosjekt teknologi og entreprenørskap et overordnet satsingsområde for å innarbeide nye arbeidsformer, motivere og stimulere elevene til aktiv deltakelse og medvirkning. I tillegg satses det sterkt for å sikre at elevene får en grunnleggende forståelse for teknologiens betydning for samfunnet vårt. Dette med en bred satsing på matematikk mener vi vil gjøre realfagene mer levende og interessant for elevene.

Rådmannen har videreført fjorårets satsing på videreutdanning. Mange lærere har satt seg på skolebenken og tatt videreutdanning innenfor sentrale områder. Den største satsingen her er på teknologi/entreprenørskap, matematikk og 2. fremmedspråk.

Økt kunnskap om analyse av data og refleksjon rundt funn vil fortsatt være viktig for skolene. Mange mangler den nødvendige kompetansen til her. Utviklingstjenesten er en viktig samarbeidspartner for mange skoler på dette området og de viderefører tilbudet om bistand gjennom satsing på BOT metodikk.

Trondheim kommune

Ut over dette vises til sak 06/0232 Program for kvalitetsutvikling i trondheimsskolen 06-09 som beskriver de ulike satsingsområdene framover.

Rådmannen i Trondheim, 09.10.2006

Jorid Midtlyng
kommunaldirektør

May Johnsen
rådgiver

Per Erik Eimhjellen
rådgiver

Utrykt vedlegg

Vedlegg 1: Plan for skolevurdering i trondheimsskolen 2006/09

Vedlegg 2: Elevundersøkelsen

Vedlegg 3: Ekstern skolevurdering høsten 2005